

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма
підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» /
«Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни: Технології навчання дорослих

Викладач: Аніщенко Олена Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу андрагогіки

Профіль викладача: <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Anishchenko.pdf>

Контактний телефон +380975473696

E-mail: evaler58@ukr.net

Сторінка дисципліни: <http://ipood.com.ua/phd-011/>

Консультації очні: понеділок, четвер (14.00 – 15.00).

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю у робочі дні (9.30 – 17.30) (Skype: [andragogika_olena](#)).

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Глобалізаційні процеси зумовлюють необхідність забезпечення оперативної, ефективної адаптації особистості до нових умов існування, прискореного опанування нових знань, формування критичного мислення. У зв'язку з цим значно посилилася роль освіти у житті кожної людини й людства в цілому. Серед пріоритетних завдань освіти – навчити вчитися, працювати, співіснувати, жити. На розв'язання цих та багатьох інших завдань мають спрямовуватися технології навчання дорослих.

Технології навчання дорослих як сукупність особистісних, інструментальних, методичних та інших засобів, які використовуються для досягнення поставлених завдань, втілюються у відповідних формах, методах, засобах, які реалізують зміст навчання й спрямовуються на досягнення діагностично заданої мети із урахуванням потреб і можливостей дорослих учнів. З метою розвитку готовності до впровадження сучасних педагогічних технологій у закладах формальної і неформальної освіти дорослих, а також процесуально-технологічної складової професійної компетентності педагогічних і науково-педагогічних працівників навчальним планом підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 Освіта, педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки передбачено опанування вибіркового курсу «Технології навчання дорослих».

Дисципліна/курс належить до вибіркового компонента освітньої програми, й передбачає систематизацію здобувачами андрагогічних знань, поглиблення розуміння основних особливостей навчання дорослих.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Технології навчання дорослих» є формування у здобувачів готовності до впровадження сучасних педагогічних технологій у закладах формальної і неформальної освіти дорослих, розвиток здатності їх використовувати у професійній діяльності. Вивчення дисципліни має сприяти розширенню дослідницької ерудиції здобувачів, усвідомленню ними важливості освіти дорослих у контексті ціложиттєвого навчання, ознайомленню з сучасними тенденціями розвитку освітніх технологій.

Передбачається самостійна дослідницька діяльність, проведення практичних, семінарських занять, виконання індивідуальних творчих завдань.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Технології навчання дорослих» є формування таких компетентностей:

загальних компетентностей:

- **аналітичні уміння.** Здатність до пошуку, відбору, аналізу й оброблення інформації, до формулювання самостійних тверджень, положень, оцінок. Здатність до організації і проведення фундаментальних, прикладних науково-педагогічних досліджень (**ЗК.1**);

- **когнітивні уміння.** Здатність до здійснення класифікацій отриманого нового знання (визначення причинно-наслідкових зв'язків, принципів, сукупності методів тощо) за результатами емоційного переживання і осмислення рангу наукової новизни власного наробку. Здатність планувати та керувати власним часом (**ЗК.2**);

- **комунікація.** Здатність спілкуватися результативно в усній та письмовій формах у фаховому і нефаховому середовищі. Уміння міжособистісної взаємодії у контексті організації командної роботи, представлення результатів власної діяльності через різні інформаційні ресурси (**ЗК.4**);

- **здатність працювати етично.** Здатність до реалізації етичних норм у науково-дослідницькій і викладацькій діяльності, що сприяє розвитку загальної культури й соціалізації особистості, дотриманню етичних цінностей (**ЗК.6**);

- **підприємництво.** Здатність визначати підприємницькі можливості власного дослідницького проєкту, результатів наукового пошуку, участі у проєктній діяльності, прогнозувати вплив власного дослідження на розвиток громади, регіону, країни (**ЗК.7**);

- **вольові якості.** Здатність до самостійного дослідницького пошуку, аналітичної роботи. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків (**ЗК.10**);

- **командна робота.** Здатність працювати у колективі, долати психологічні бар'єри для ефективної командної роботи. Здатність працювати як автономно, самостійно, так і в команді (**ЗК.11**);

фахових компетентностей:

- **готовність до здійснення власної аналітико-синтетичної діяльності** з метою визначення специфіки предмету дослідження, рівня його віддзеркалення в науковій літературі та розробки власних теоретичних конструктів, адекватних особливостям розв'язання обраної проблеми у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих. Здатність до аналізу та аргументації вибору його методологічних засад; володіння уміннями здійснення аналізу філософських та ідеологічних актуалітетів освітньої політики на наднаціональному та національному рівнях; навичками застосування синергетичного, системного, аксіологічного, феноменологічного та інших методологічних підходів до аналізу педагогічних процесів на макро-, мезо- та мікрорівні їх функціонування; навичками критичної інтерпретації досліджень у галузі вітчизняної та зарубіжної теорії/історії освіти і педагогіки, синтезу нових ідей; здатність до спілкування з предмету дослідження у межах міждисциплінарного та/або міжнародного експертного середовища (**ФК.1**);

- **здатність до здійснення наукового експериментального дослідження** з урахуванням сучасних вимог до рівня і якості наукових досліджень; компетентність інтерпретувати результати експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими педагогами-науковцями стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів (**ФК.8**);

- **здатність здійснювати історико-педагогічний аналіз** педагогічного явища в динаміці та часовій послідовності; здійснювати аналіз історії розвитку ідей педагогів, науковців, традиції оригінальних систем підготовки вчителя провідними педагогічними навчальними закладами України, доцільно здійснювати періодизацію розвитку національної і зарубіжної освіти (**ФК.9**);

- **знання та володіння методами опису, ідентифікації, класифікації, зіставлення** з метою визначення ключових тенденцій розвитку педагогічної освіти і освіти дорослих в Україні і у зарубіжних країнах; уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію про еволюцію систем освіти зарубіжних країн з різноманітних джерел; уміння здійснювати порівняльний аналіз освітньо-наукових проблем у міжнародному контексті; уміння зіставляти закономірності й тенденції розвитку педагогічної теорії і практики в різних країнах світу; здатність застосовувати знання про сучасні досягнення зарубіжжя у вітчизняній предметній галузі; здатність прогнозувати тенденції розвитку освітніх систем у швидкозмінному середовищі. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства, педагогічної освіти і освіти дорослих й уміння їх використовувати в професійній і громадській діяльності (**ФК.10**);

- **здатність до використання прийомів педагогічної майстерності**, прийомів вербальної та невербальної комунікації; вміння вибудовувати педагогічну взаємодію на засадах співробітництва та партнерства; володіння технікою налаштування на педагогічну діяльність та технікою керування психічним самопочуттям; здатність до активного слухання; оволодіння прийомами та методами цілеспрямованого професійного вдосконалення (ФК.11).

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Blended Learning – викладання навчальної дисципліни передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому передбачено використання сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної графіки, аудіо та відео матеріалів, онлайн консультацій тощо.

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період – дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання дисципліни «Технології навчання дорослих» можна вважати успішними за умови досягнення предметних результатів:

- здатність розв'язувати проблеми викладацької діяльності, удосконалення змісту, форм, методів навчання шляхом використання можливостей сучасних інноваційних технологій у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих (ПРН 7);
- здатність розв'язувати проблеми дослідницько-інноваційного характеру у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих шляхом організації і участі у проектній діяльності (ПРН 8);
- здатність до здійснення наукового експериментального дослідження з урахуванням сучасних вимог до рівня і якості наукових досліджень; здатність розробляти інструментарій для проведення експерименту у межах дослідження, розробляти науково-методичні рекомендації для удосконалення педагогічної освіти і освіти дорослих (ПРН 9);
- здатність вирішувати проблеми дослідницької, викладацької діяльності шляхом використання можливостей Інтернет-ресурсів, інформаційно-комунікаційних технологій (ПРН 10);
- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних галузей наук для здійснення експериментально-дослідницької діяльності; здатність використовувати інструментарій для проведення експериментального дослідження у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих (ПРН 14).

Форми і методи діагностики успішності навчання: спостереження, аналіз, бесіда, вправи, тестові завдання, завдання до практичних занять і для самостійної роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання (підготовка усного виступу і презентації) та захист творчих проєктів, тести, творчі завдання, питання для поточного та підсумкового контролю тощо.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 30

Кількість годин: лекції – 2, практичні – 8.

Вид заняття	Кількість годин
Лекції	2
семінарські заняття / практичні / лабораторні	8
самостійна робота	20

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
2	2	1,2	011 Освітні, педагогічні науки	1	1	залік	вибіркова

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Технології навчання дорослих» значно підвищиться, якщо здобувачі зацікавлені в удосконаленні професійної компетентності, умотивовані до професійного розвитку й саморозвитку, мають навички, досвід педагогічного проєктування, опанували на рівні бакалаврату і магістратури дисципліни психолого-педагогічного циклу у закладі вищої освіти.

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) роздаткового матеріалу.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

При організації освітнього процесу в ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України майбутні доктори філософії, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Положення «Про аспірантуру і докторантуру» в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Положення «Про забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про політику академічної доброчесності в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про визнання результатів неформальної освіти у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» тощо.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання (розкривають зміст і є орієнтирами для підготовки до модульного і підсумкового контролю)	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	Змістовий модуль I. Технології навчання дорослих Тема 1.1. Технологічний підхід в освіті дорослих	Лекція <i>Face to face,</i> <i>Online</i> Самостійна робота <i>Online</i>	Презентації, роздаткові матеріали	1, 17, 18, 20-23; 29-30, 34	Сутність технологічного підходу в освіті. Технологізація діяльності викладача-андрагога. Психолого-андрагогічна діагностика тих, хто навчається. Технології навчання дорослих: сутність, особливості, структура, типологія. Науково-термінологічний апарат проблеми проектування й упровадження технологій навчання дорослих.	1-10	Жовтень
Згідно з розкладом	Тема 1.2. Технології навчання дорослих у системі міжсуб'єктних відносин	Практичні заняття <i>Face to face,</i> <i>online</i> Самостійна робота <i>Online</i>	Презентації, роздаткові матеріали	1, 13, 17, 31, 33, 37	Культура спілкування як вимір культури міжсуб'єктних відносин. Організація міжособистісного діалогу. Організації, які навчаються. Корпоративне / внутрішньофірмове навчання. Інформаційно-освітні можливості глобальних мереж.	1-10	Жовтень
Згідно з розкладом	Тема 1.3. Розвиток і використання потенціалу групи у груповій навчальній взаємодії	Практичні заняття <i>Face to face,</i> <i>online</i> Самостійна робота <i>Online</i>	Презентації, роздаткові матеріали	2, 13, 17, 46	Групове навчальне взаємодія. Створення сприятливого навчального середовища. Командоутворення у груповій навчально-виховній взаємодії. Різновиди групової навчальної взаємодії. Технології модерації. Правила ефективної групової роботи. Інтерактивне навчання:	1-10	Жовтень

					сутність, переваги і недоліки. Диспут і дискусія як різновиди групової роботи. Ігрові технології. Тренінги у навчанні дорослих: види, етапи підготовки і проведення. Оцінка та зворотний зв'язок у технологіях навчання дорослих.		
Згідно з розкладом	Тема 1.4. Технології навчання дорослих: традиції та інновації	Практичні заняття <i>Face to face, online</i> Самостійна робота <i>Online</i>	Презентації, роздаткові матеріали	2, 5, 7, 9, 12, 15, 18, 25-27, 38, 45	Традиційне, дистанційне, змішане навчання. Технології навчання у формальній освіті дорослих. Технології навчання у неформальній освіті дорослих. Адаптивне навчання. Навчання через відкриття, навчання у співробітництві, проблемно навчання, навчання через дослідження, трансформаційне навчання, проєктне навчання. Імерсивні технології в освіті дорослих.	1-10	Жовтень

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: усне опитування, презентація індивідуального завдання, виконання завдань для самостійної роботи, взаємоопитування, бесіда тощо.

Форма контролю: залік.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні / семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача й майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань умінь і навичок з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»):

«відмінно» – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно, аргументовано його викладає під час усних виступів і письмових відповідей, глибоко, всебічно / вичерпно розкриває зміст теоретичних питань і виконує практичні завдання, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу;

«добре» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів і письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань і виконує практичні завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Водночас при викладанні деяких питань бракує достатньої глибини та аргументованості суджень, здобувач припускається окремих несуттєвих неточностей і незначних помилок;

«задовільно» – здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, без належної аргументації та обґрунтування, викладає його основний зміст під час усних виступів і письмових відповідей, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності й помилки;

«незадовільно» – здобувач не орієнтується у базовому навчальному матеріалі, не в змозі викласти сутність основних питань під час усних виступів і письмових відповідей.

Згідно з Положенням «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських занять. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять з дисципліни «Національна система вищої освіти в історико-педагогічному контексті» – усне опитування, презентація індивідуального завдання, виконання завдань для самостійної роботи тощо. Усне опитування проводиться за допомогою методів бесіди, мозкового штурму, взаємоопитування тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершальних етапах. Підсумковий контроль включає залік відповідно переліку питань, розроблених викладачем. У письмовому підсумковому опитуванні можуть використовуватися тести тощо.

Результати поточного та підсумкового контролю визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок і помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Індивідуальне Завдання	Залікова робота	Сума
Модуль I						
T1	T2	T3	T4			
10	10	10	10	20	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Агапова О. Старіти? Немає часу: методичний посібник для освітньої роботи з людьми літнього віку. К.: ПП «Золоті Ворота», 2014. 120 с. URL: <https://cutt.ly/bvKe4BI>
2. Аніщенко О. Методика організації і проведення тренінгів з розвитку особистісних і професійних якостей дорослих // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наук. праць. 2015. 2 (11). С. 14-20. URL: <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/view/64>
3. Буянов П.Г. Використання ігор у професійній освіті дорослих // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2015. №1 (10). С. 172-179.
4. Вовк М., Ходаківська С. Технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи 2019. №2 (16). С. 39-48. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.2\(16\).2019.39-48](https://doi.org/10.35387/od.2(16).2019.39-48)
5. Воротникова І.П. Модель перевернутого класу для навчання вчителів. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14400/1/Vorotnykova_Bratislava_2016.pdf
6. Горбунова Л. Теорія трансформативного навчання дорослих: еволюція концептів і методологій // Вища освіта України. 2017. № 3. С. 23-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2017_3_6.
7. Дивак В., Юрченко Ю. Використання медіаінформаційних технологій у змішаному навчанні системи відкритої освіти // Нова педагогічна думка. 2019. №4 (100). С.38-42. URL: <https://roippo.org.ua/upload/documents/statti/100/9.pdf>
8. Дірк Ян. Успішна команда – це правильний мікс різних ролей (інтерв'ю англійською). URL: <http://innovations.com.ua/ua/interview/13175/temp>
9. Ізбаш С.С. Упровадження імерсивних технологій в освітні проєкти навчання дорослих // Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи: монографія / За заг. ред. Н.Г. Ничкало, І.Ф. Прокопенка. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. С.155-160. URL: <https://cutt.ly/MkhAfee>
10. Інноваційні технології в структурі внутрішньошкільної методичної роботи: методичний поради́ник (на допомогу керівникам закладів загальної середньої освіти). Житомир: КЗ «Житомирський ОІППО», 2017. 43 с. URL: <https://www.zippo.net.ua/data/files/2020/it.pdf>
11. Інноваційні технології навчання. К.: НТУ, 2016. URL: <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/2019/01/18/itn/>
12. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с. URL: <https://cutt.ly/tvKcg5p>
13. Молодіжна триада демократії: дебати, дискусія, діалог: посібник. Б. м., б. в., 2019. 32 с. <https://cutt.ly/ovJOC1S>
14. Муха Р.А. Команда, її сутність та особливості розвитку // Ефективна економіка. 2015. №8, серпень. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4253>.
15. Науково-методичні основи впровадження технологій змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти: методичний посібник/за заг. ред. С.П. Касьяна, В.В. Олійника, Л.Л. Ляхоцької, В.В. Дивака. Київ: ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти», 2018. 311 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286373851.pdf>
16. Педагогічний коучинг як технологія методичного супроводу особистісного розвитку учасників освітнього процесу. Б. м., б. в. URL: <https://cutt.ly/ZvJBDSN>
17. Посібник для фахівців з навчання дорослих / Ред. Т. Урдзе; DVV International в Україні. – К. : Т-во «Контекст Україна», б. р. 84 с. URL: https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraine_pics/Publications/Adult_Education_for_professionals.pdf.
18. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 166 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2752.pdf>
19. Сергієнко Л. В. Дидактична гра – пізнавальна діяльність навчально-виховного процесу. URL: http://www.rusnauka.com/NPM_2006/Philologia/1_sergijenko%20l.%20v..doc.htm

20. Скрипник М.І. Дорослий у практичній андрагогії // Методист. 2019. № 3. С. 4-19.
21. Скрипник М.І. Інтерактивні технології в післядипломному навчанні: довідник / М.І. Скрипник; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». К., 2013. 202 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/32307110>
22. Сучасні технології освіти дорослих: посібник / Авт. кол.: О.В. Аніщенко, Л.Б. Лук'янова, Л.Є. Сігаєва, С.В. Зінченко, О.В. Баніт, Н.І. Дорошенко. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 182 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/11192/>
23. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк., Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. К.: Талком, 2019. 320 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718746/>; <https://lib.iitta.gov.ua/715790>
24. Тимонтеєва О.В. Освітній коучинг як ефективна технологія у підготовці майбутніх педагогів. Історико-педагогічні студії: Науковий часопис / гол. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. Вип. 11-12. С. 162-167. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/29727/1/Historical%20-%20pedagogical%20studies.pdf>
25. Чепурна І.О. Кейс-метод як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців-тьюторів. Історико-педагогічні студії: науковий часопис / гол. ред. Н.М. Дем'яненко. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. Вип. 177-180. С. 131-140. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/29727/1/Historical%20-%20pedagogical%20studies.pdf>
26. Чугай О.Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1268>
27. Hoggan C. & Kloubert T. Transformative learning in theory and practice. *Adult Education Quarterly*. 2020. 70(3). P. 295-307. <https://doi.org/10.1177/0741713620918510>
28. World Cafe Method. URL: <http://www.theworldcafe.com/global-impact/testimonials/>

Додаткова

29. Аніщенко О.В. Технології навчання дорослих // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис; гол. ред. В. Андрущенко. – К.; Кіровоград. 2014. № 3 (54). С. 363-366. <http://lib.iitta.gov.ua/7699/>
30. Аніщенко О. Теоретичні засади розробки технологій професійного розвитку дорослих // Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. наук. статей / за ред. В.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченка, Н.Г. Ничкало; Уклад.: М.В. Артюшина, В.П. Тименко та ін. – К.: НТУ, 2015. – С. 24-35. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/106929/>
31. Баніт О.В. *Корпоративне навчання як інноваційна технологія у системі внутрішньофірмової підготовки персоналу* // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. 2014. 1 (12). С. 94-98. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/8065/>
32. Конівська Т.Я. Підготовка до публічного виступу : практичний посібник для студентів-психологів. Львів, ЛДУ БЖД. 2019. 133 с. URL: <http://sci.ldubgd.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/7132>
33. Мозговий В. Практикум із режисури педагогічної дії: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2014. 129 с.
34. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/7697/>
35. Методичні «родзинки» онлайн-тренінгу з медіаграмотності «Будь в тренді: МІГ в online!» : практичний посібник / Іванова Т., Ізбаш С. / за заг. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 96 с. URL: <https://www.aup.com.ua/16926-2/>
36. Нові тенденції і прогнози розвитку освітніх технологій у світі на наступні п'ять років / Блог Дмитра Лозовицького. 2020. URL: <http://aphd.ua/novi-tendentsi-i-prohnozy-rozvytku-osvitnikh-tekhnologii-u-sviti-na-nastupni-piat-rokiv/>
37. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій : навч.-метод. посіб. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. – 504 с.
38. Положення про дистанційне навчання у закладах післядипломної педагогічної освіти / Л.Л. Ляхоцька, Л.Г. Кондратова, Л.В. Калачова [та ін.] : за заг. ред. Л.Л. Ляхоцької. – НАПН України, ДВНЗ «Ун - т менедж. освіти». К., 2015. 45 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/107228/>

39. Психологія соціальної роботи. URL: http://studme.com.ua/15941024/psihologiya/komandoobrazovanie_deyatelnosti_sotsiozaschitnogo_uchrezhdeniya.htm
40. Постолян Т.Г. Управлінська модуляція в роботі викладача вищої школи // Наука і освіта. 2015. № 2. С. 95-101.
41. Скрипник М.І. Актуальні технології навчання у фаховій передвищій освіті: Е-дошка. 2020. URL: <https://uk.padlet.com/marinascripnik/5as0snrmp6ki23yi>
42. Скрипник М.І. (2020) 15 інноваційних ідей, що роблять ваші методики ефективними. 2020. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8n_s1c_rSNc&t=3s
43. Скрипник М. І. Сучасна освіта не повинна долати хаос, а повинна навчитися робити його творчим // Завуч. 2020. 7-8 (661). С. 8-21.
44. Сучасні педагогічні технології. Навчально-методичний посібник / Автор-укладач Федорчук Е.І. Кам'янець-Подільський: АБЕТКА, 2006. 212 с. URL: http://tutor-best.kh.ua/wp-content/uploads/2017/08/Such.ped_.tehnologii.pdf
45. Українська гра-тренінг «Світ Громад» – найкращий проект у сфері громадянської освіти для активізації громад у країнах Східного партнерства. 2019. URL: <http://gameblog.woc.org.ua/ukrayinska-gra-trening-svit-gromad-najkrashhyj-proekt-u-sferi-gromadyanskoji-osvity-dlya-aktivizatsiyi-gromad-u-krayinah-shidnogo-partnerstva/>
46. Особистісний розвиток дорослих у неперервній професійній освіті [посібник] / авт. кол.: Аніщенко О.В., Баніт О.В., Василенко О.В., Волярьська О.С., Дорошенко Н.І., Зінченко С.В., Сігаєва Л.Є. К.: ІПООД НАПН України, 2016. 381 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/713233/>

Періодичні видання

- «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи».
- «Неформальна освіта: кращі практики і проекти».
- «Інформаційні технології і засоби навчання».
- «Нові технології навчання».
- «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми».
- «Педагогічна освіта: теорія і практика».
- «Післядипломна освіта в Україні».

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.	http://www.nbuv.gov.ua
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.	https://dnpb.gov.ua/ua/
Електронна бібліотека НАПН України:	https://lib.iitta.gov.ua/
Електронна бібліотека ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України	http://ipood.com.ua/
Репозитарії закладів вищої освіти в Україні та зарубіжжі	
Всеосвіта.	https://vseosvita.ua/
Національна онлайн-платформа з цифрової грамотності	
«Дія. Цифрова освіта».	https://osvita.diia.gov.ua/
Технології дистанційного навчання.	https://sites.google.com/view/onlinelearningfeatures/

Затверджено рішенням вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол №9 від 30.09.2020 р.).